

Tórshavn og al- menna umsitingin

Vit mugu viðganga at umstøðurnar kring um í landinum eru ymiskar. Tí er neyðugt at kommunurnar eru solidariskar hvør móti aðrari, og styðja hvørja aðra. Tað kann verða gjørt við at stovnaður verður ein kommunalur útjavningargrunnur, skrivar Finnur Johansen m. a. í viðmerking

Tollaksmessudag, ið fór, verður býrádsformaðurin í Havn í Sosialinum endurgivin fyri at hava sagt, at Havnin er við at koma í neyð av tí stóra fólkatilinum, sum flytir higar. Eisini verður býrádsformaðurin endurgivin fyri at hava sagt, at neyðugt verður at flyta almenna fyrisiting út á bygd. v.

Førsta hugsanin var at býrádsformaðurin man vera skeivt endurgivin.

Sambært Sosialin gremur býrádsformaðurin seg um stóru tilflytanina og at hann skjótt væntar at skulla bjóða íbúgvana nummar 16.000 vælkomnan til Havnar.

Mantalíð í

Tórshavnar kommunu
Lita vit at manntalningu fyri Tórshavn, siggja vit at í-búgvaratálið í upprunaligu Tórshavnar kommunu, tað vil siga í tí partinum av kommununi sum hon var fyri einum 25 árum síðani millum Sandá og Hoydalsá, er tað at siga óbroytt í útvið einum mannaminni. Íbúgvaratálið hevur ligið millum 11.000 og 12.000 fólk.

Íbúgvaratálini fyri tað, sum í dag er Tórshavnar kommunu, tað eru Tórshavn, Hoyvík, Hvítanes, Sund, Kaldbakshotnur, Kaldbak, Norðasta Horn, Argir, Syðradalur og Norðadalur, eru seinastu 11 árini hesi:

01.01.1988	15.716
01.01.1989	16.039
01.01.1990	16.256
01.01.1991	16.203
01.01.1992	16.229
01.01.1993	16.138
01.01.1994	15.689
01.01.1995	15.134
01.01.1996	15.276
01.11.1996	15.460

01.11.1997 15.771

Av yvirlitinum sæst at í-búgvaratálið seinastu 11 árini sum so ikki vísa nakran vøkstur, men nakrar broytingar eru.

Eftir tveimum árum, frá 1988 til 1990, økist talið við 540 fólkum úr 15.716 til 16.256 fólk.

Frá 1990 til 1995 minkar fólkatálið í tí sum í dag er Tórshavnar kommunu við 1.122 fólkum, úr 16.256 niður í 15.134 fólk.

Frá 1. januar 1995 til 1. november 1997, í slök 3 ár økist fólkatálið aftur við 637 fólkum, úr 15.134 upp í 15.771.

Hóast henda vøkstur, so eru íbúgvavarir í Tórshavnar kommunu 1. november 1997, næstan 11 ár seinni, ikki stórt fleiri enn teir vóru í 1. januar 1988.

Tilflytingar og fráflytingar

Orsøkin til ta stóru fráflytingina frá 1990 til 1995, ivast fá í, kom av ringu tíðunum, ið tá vóru. Tá íbúgvaratálið so í 1995 aftur fer at økjast, man tað ivaleyst koma av at tíðirnar eru batnaðar.

Hvørji fólkini eru, sum nú flyta til Havnar dugi eg ikki at siga. Ivaleyst eru nógur teirra fólk, sum ongantið fyrr hava búið í Havn, men eg kundi hugsað mær at ein stórur partur eru nógur av teimum, ið fluttu burtur í ringu tíðunum, og sum nú koma aftur. Öll, ið fluttu úr Havnini ringu árin, koma tó neyvan aftur.

Tilflytan til hövuðsstaðin fer altíð at vera. Urbaniseran, tað merkir at gera land-øki til býði, ella í yvirlitum týðningi flytanina frá útjaðarøki til miðstaðarøki,

er einki serføroyskt fyrbrygdi, tað fer fram um alla heimn, og tað fáa vit illa forað fyri. Hetta hava býir og lond um allan heim roynt til fánýtis.

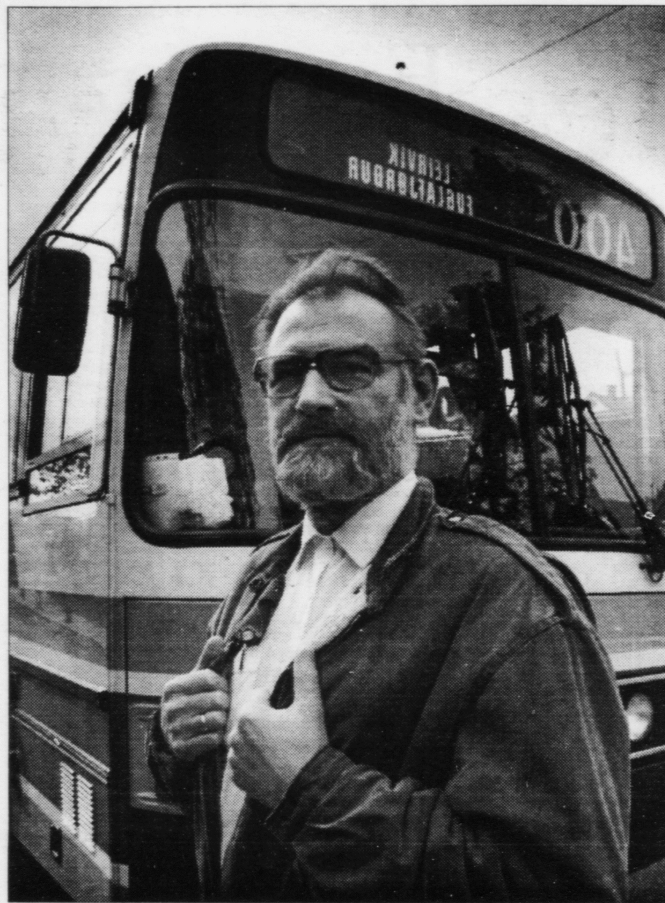
Vit kunnu skjótt verða samd um, at tað er óheppið, um hövuðsstaðurin gerst ov stórur, og tá meira enn triðjungi av fólkinum í landinum býr í Havn, so er hövuðsstaðurin ikki bara ríkiliga stórur, hann er longu vordin ov stórur. Haldá tey ráðandi eisini, at tað er óheppið at Havnin veksur ov nógv, er tað teirra skylda at tálma hesi mennig. Tað er tað vit hava eitt býráð til.

Kommunasamanlegging í suðurstreymoy

Tá fórt verður fram at hövuðsstaðurin longu er vordin ov stórur, kann tað tykjast lögið, at Havnin hevur virkað fyri at leggja kommunurnar í suðurstreymoy saman, ella leggja tær undir seg, sum onkur kanska vil siga. Tað munar lítið, at hava væl skipaði viðurskipti í Havn, tá alt uttanum Havnina sleppur at veksa vilt. Hetta eru grundirnar til at Tórshavnar býráð longu í 1973 fór undir fyrireikingarnar til at leggja alla suðurstreymoy saman í eina kommunu.

Men tað er ikki bara sum at siga tað at leggja kommunurnar saman, tað hevur eisini sín kostnað. Kommunan, í hesum firi Tórshavnar kommunu, fer ikki einans ræði og stýringina av økjum uttanum, men hon arvar so sanniliga eisini allar teir syndir hesar kommunur hava gjørt.

Eitt av greiðgu dømunum man vera ætlanirnar hjá landsstýrinum um at flyta stóran partin av landsfyr-

sitingini út í glashúsið á Argjum, har hvørki sleppt til ella frá uttan at kyla seg niðan ímillum spælendi smábörn og barnavagnar til argilsu fyri tey, ið hava ørindi til hesar stovnar, og ikki minst til vanda fyri tey, ið búgva og liva á leiðini. Tað er ófatiligt at Tórshavnar býráð ikki fær steðgað tílíkum ætlanum.

Flyting av almennari umsiting

Tá býrádsformaðurin í Tórshavn verður endurgivin fyri at hava sagt, at neyðugt verður at flyta almenna umsiting burtur úr Havnini út á bygdirnar, ber illa til at koma til aðra niðurstøðu enn at býrádsformaðurin ikki kann vera rætt endurgivin.

Aðalumsitingarnar, tað vil siga landsfyrisitingin og landsstovnar, hava hövuðsseti sín í Tórshavn, og her eiga tær at vera, annað vildi verið órationelt. Onkur vil kanska siga, at tað nýtist ikki at vera í Havn. Rætt er tað. Tað kundi verið aðra staðni í meginøkkinum, men alt skal vera í sama stað. Skalt okkurt flytast, skal alt flytast, lögting, landsstýri, landsfyrisiting og allir almennir stovnar, tí sum sagt, alt skal vera í sama stað. Tað hevði verið alt ov ólágiligt at spjatt eina so lítila fyrisiting í einum so lítum landi á fleiri stöð. Men

vandamálini flyta við. Tað er ikki av ongum hövuðsstaðurin er har hann er, tað er geografski miðdepilin í Føroyum.

Tað er tó væl hugsandi, at almenn fyrisiting einferð verður lögd til kommunurnar, men verður tá ivaleyst talan um deildir, ið koma at taka sær av umsitingini av málum, sum júst hava við einstøku kommununa at gera. Hetta verður tó neyvan veruleiki fyrr enn alt landið er skipað í einar 8 kommunur, og sum hava orku og kvalifiserað fólk til at taka sær av hesi fyrisiting.

Kommunalur útjavningargrunnur

Hóast Havnin eftir míni metan eigur at stríðast fyri at varveita tað virksema, sum er í Havn, eins væl og bygdirnar eiga at stríðast fyri at varveita tað virksema, sum náttúrliga eigur at vera á bygd, so eigur Havnin ikki at vera egoistisk. Sjálvandi skal Havnin virka fyri at fólkið í kommununi hevur tað gott, men vit mugu minnast til at treytin fyri at Havnin hevur tað gott er at bygdirnar eisini hava tað gott.

Vit mugu viðganga at umstøðurnar kring um í landinum eru ymiskar. Tí er neyðugt at kommunurnar eru solidariskar hvør móti aðrari, og styðja hvørja

Finnur Johansen: - Tá býrádsformaðurin í Tórshavn verður endurgivin fyri at hava sagt, at neyðugt verður at flyta almenna umsiting burtur úr Havnini út á bygdirnar, ber illa til at koma til aðra niðurstøðu enn at býrádsformaðurin ikki kann vera rætt endurgivin.

aðra. Tað kann verða gjørt við at stovnaður verður ein kommunalur útjavningargrunnur, har tær kommunur, ið eru væl fyri eftir ávisum reglum gjalda til tær kommunur, ið eru minni mentar. Tað hevði kanska ikki verið órimiligt at tær kommunur, sum gjalda í grunnin finga eina ávísu ávirkan á hvussu stuðningurin úr grunninum varð nýttur.

Tórshavn á nýggjárinum 1998
Finnur Johansen